

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 23 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedejska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoop. peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o pr. večim o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inštalacijo, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za mir

Desetletnico podpisa versajske mirovne pogodbe bomo slavili te dni, združeni v eni narodni državi, ki je tudi nam Slovincem prinesla svobodo, da moremo s svojimi jugoslovanskimi brati v miru pomagati v delu za napredek naše skupne domovine.

Načelo samoopredelitve narodov, ki daje versajski mirovni pogodbi moralno upravičenost vseh materialnih posledic, je bilo že davno pred tem cilj, h kateremu so stremeli in katerega so hoteli doseči veliki duhovi. Uveljaviti nacionalistični princip pri opredeljevanju držav je bilo geslo že francoske revolucije in pod tem geslom je zmagoval Napoleon, ki je vseposodi, kjer so revolucionarne armade osvobodile narode, ustanavljal narodnostno homogene države. Takrat je bila ustanovljena Ilirija, takrat je zopet vstala združena Poljska. Žal, je to veliko delo Napoleona bilo kratkega veka. In še tisto malo svoboščin, ki s po polomu ostale narodom, je bilo odvzetih, ko je dunajski kongres vzpostavil in utrdil načelo neomejene moči posameznih dinastij nad državami, ki so bile sestavljene brez ozira na narodnostne prilike.

Malenkostne so bile pridobitve posameznih narodov, ki so jih izvajali v dolgotrajni borbi za obstanek. Bile so to koncesije, ki so jih močnejši dajali, da so pri tem svojo politično moč še bolj utrjevali.

Bili so slučajji, da se je v tem ali onem delu sveta ustanovila nova, na narodnostnem načelu organizirana država. Vendar pa bi večina narodov še dolgo morala prenašati tuji jaram, če bi v svetovni vojni ne zmagala ideja samoodločitve narodov, kateri je francoski narod vedno ostal zvest.

Francija kot nositeljica evropske kulture je zmagala nad absolutističnimi težnjami brutalne sile. Kot taka je ona tudi vtisnila mirovni pogodbi oni značaj, ji dala ono osnovo, na kateri počiva sedanja razpodelitev. Ni sicer narodnostni princip organiziranja držav uveden v polni meri. Še bi se moralo marsikaj in marsikje popravljati, vendar pa je versajska mirovna pogodba vsaj v glavnih obrisih izraz takega hotenja. Ona je mejnik v razvoju človeštva.

Propast dvojne monarhije, ki je bila najbolj tipičen predstavnik po dinastičnih interesih organizirane države, je s čisto političnega vidika največji zgodovinski dogodek od zloma zapadnega carstva l. 476. in največji socialni dogodek po francoski revoluciji. Kljub dobri notranji organizaciji in upravi ter veliki vojaški sili je propadlo habsburško carstvo, ker ni bilo idejne moči, ki bi družila državljane številnih narodov. Na njenih razvalinah so nastale na narodnostnem načelu organizirane države. Sličen je slučaj z otmanskim carstvom, kjer je sultan neomejeno vladal nad Turki, Albanci, Bolgari in drugimi narodi. Tudi to na sili dinastije počivajočo državo je izbrisala versajska mirovna pogodba in dala narodom svobodo. Upajmo, da se bo narodnostni princip tudi v bodoče še bolj dosledno izvajal in da pride do korektur tudi tam, kjer pred desetimi leti ni bilo mogoče tega izpeljati.

V Društvu narodov, ki je največje delo versajskih pogajanj, imajo vsi osvobodjeni narodi najboljšo garancijo, da se bodo mogli v miru razvijati. Ustanovljeno v prvi vrsti zato, da čuva dragocene pridobitve svetovne vojne. Društvo narodov že deset let vrši svojo nalogo. Ob desetletnici je Društvo narodov silnejše, njegov ugled večji in vpliv merodajnejši, nego je bil doslej. Kljub sovražni propagandi in številnim akcijam, ki se proti tej ženevski organizaciji podvzamejo, da bi se s tem rušili temelji, da bi se versajska pogodba spremenila, Društvo narodov vedno pridobiva na svoji važnosti. Ne smemo vsled tega ali onega vprašanja, ki bi ga hoteli imeti drugače rešenega, nego se je to storilo pod okriljem ženevske mednarodne organizacije, pozabiti, da je Društvo narodov v delu za mir, v vzdrževanju sedanjih razmer, naš najboljši pomočnik, naš najbolj siguren zaveznik.

V Društvu narodov očiten princip solidarnosti vseh narodov nam bi bil najboljši porok, da lahko brez skrbi posvetimo vse svoje moči za prospeh naše domovine. Že doslej so pod njegovim okriljem storjeni dalekosežni sklepi, ki nam vlivajo vedno več zaupanja. Zasedanje pripravljalega odbora za splošno razorožitveno konferenco je ravno končano. Četudi ta odbor ni sklenil za vse države obveznih razorožitvenih pogodb, — vendar prevladuje vsepovsod optimizem, ki se mu pridružujemo tudi mi, ki smo in bomo vedno podpirali vsako akcijo za trajen mir.

Kraljeva dvojica se vrnila v Belgrad

Belgrad, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Popoldne se je Nj. V. kralj iz Belja vrnil v Belgrad z avtomobilom. Spremljal ga je maršal Aca Damijanovič. Istočasno kot kralj se je z Belja odpeljala Nj. V. kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom in princem Tomislavom z dvornim vlakom. Dvorni vlak je pripeljal na postajo Beli Manastir in vozil preko Vinkovcev. Točno ob 4 je prispel na belgrajsko postajo.

Pred zaključkom pogajanj z Romunijo

Priloge za sestanek male antante -- Politika male antante ostane neizpremenjena

Belgrad, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Te dni se bodo v poslopu zunanjega ministrstva nadaljevala pogajanja med našo in romunsko delegacijo. Razgovori bodo v teku tedna gotovi. Podpis pogodbe se bo izvršil v Belgradu v dneh sestanka zunanjih ministrov Male antante. V našem zunanjem ministertvu pripravljajo po naročilu zastopnika ministra Kumanudija ves material za ta sestanek.

Letošnji sestanek bo posebno zanimiv, ker

stajo. Na kolodvoru sta Nj. V. kraljico sprejela dvorni maršal Aca Damijanovič in minister dvora Bora Jevtič. Nj. V. kraljica se je s princema v avtomobilu takoj podala v dvor. Popoldne sta Nj. V. kraljico obiskala princ Pavle in kneginja Olga. Nj. V. kralj se je popoldne udeležil konjske dirke belgrajskega kola jahačev.

je vladni kurz v Romuniji spremenjen in ker so tudi pri nas nastale nove razmere. Nadalje pa tudi zato, ker se bosta na tem sestanku prvič sestala romunski zunanji minister in zastopnik našega zunanjega ministra. Vendar ni nobenega dvoma, da bo šla Mala antanta dosledno po isti poti, kot doslej. Po sestanku Male antante v Belgradu bodo zunanji ministri priredili izlet v Sarajevo in Dalmacijo.

Poraz levičarjev na Francoskem

Velike izgube socialistov -- Zmaga desnice v Parizu

Pariz, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Pri včerajšnjih občinskih volitvah v Franciji je prišlo do odločitve samo v eni tretjini občin, dočim so v dveh tretjinah občin potrebne ožje volitve, ki bodo prihodnje nedeljo. Levica je dosegla uspehe v Brestu, Limoge-u, Reimsu, Eppeynayu in Poitiersu. Mnogo upanja imajo levičarji za ožje volitve v Rouenu, Bordeauxu in Lille-u. Socialisti so mnogo izgubili na korist drugim strankam. Brest so izgubili na korist radikalom. Tudi ožje volitve

v Bordeauxu in Marseillu najbrže socialistom ne bodo prinesle uspehov. Zgubili so tudi upravo občine v Creuzotu. Dosedanji socialistični župan v Strassbourgu Peirot pride tudi v ožje volitve. V Parizu samem je od 80 mandatov odločenih 44 mandatov. Od teh dobi desnica v nacionalna unija 34 mandatov, radikali 2, republikanski socialisti 2, socialisti 2 in komunisti 5. Komunisti so samo v pariški okolici dosegli razmeroma precejšnje uspehe.

Atentat na Callesa

New York, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Iz Nogalesa se poroča, da je bivši mehiški predsednik Calles z letalom dospel v glavno mesto Sonore Hermovilo. Pri sprejemu je bil nanj poskušen atentat. Sprejema se je udeležil tudi sin prejšnjega guvernerja, ki je prišel Callesu nasproti s sproženo roko. Ko mu je Calles hotel seči v roko, pa je sin guvernerja potegnil iz rokava nož in sunil proti Callesu. Nekemu častniku se je posrečilo, zadržati sunek in aretirati atentatorja, katerega so izročili policiji. Calles je izjavil, da se mora sprejem vršiti dalje. Calles namerava ta teden vrniti se v Mexico City, kjer bo prevzel portfelj vojnega ministra. Kakor se poroča iz Mexico City, vlada povsod v Mehiki mir.

Banke in trgovine so zopet otvorile svoje obrate.

Aretirani delavci

New York, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Španec Ateca, mehiški tajnik Maquero, ameriški izseljeniški inspektor Matheis in neki ameriški državni pravdnik iz El Paza so bili aretirani, ker so iz Mehike zbežali v Združene države in prinesli s seboj v Združene države bančno zalogo 750.000 dolarjev, katere sta Ateca in Maquero ukradla v Cihuahui na povelje vstajškega generala Escobarja. Aretirani so bili v trenutku, ko so se hoteli vkrcati na ladjo, ki je potovala v Španijo.

ja tudi ljubezen do domovine in zato tudi plemeniti naše izseljence.

Zato tudi ni čuda, če je nastopil proti onim socialistom, ki pojmujejo mednarodnost tako, da poveljujejo tuje in zaničujejo lastni rod. Takšni mednarodni socialisti so na primer oni člani Slovenskega izobraževalnega društva v S. Paulo, ki niso pustili peti pesmi »Slovenec sem«, pač pa »internacional«. Kaj pravijo k temu naši tukajšnji socialisti? Ali res ne bodo nastopili proti tako krivičnemu pojmovanju mednarodnosti.

»Slovenski tednik« je tudi že doživel svoj prvi uspeh in o njem je napisal največji argentinski dnevnik »La Pansa«, ki izhaja v 400.000 izvodov, laskavo notico, v kateri pohvalno imenuje Slovence, ki jih je danes v Argentini že 20.000.

Odkrito veseli smo bili »Slovenskega tednika«, ker smo se prepričali, da je list na pravi poti, v resnici prežet ljubezni do našega naroda in zavedajoč se težke odgovornosti, ki jo ima zlasti vsak list v tujini.

Vso podporo domačih zasluži »Slovenski tednik« in kdor hoče spoznati življenje naših izseljencev v daljnji Argentini, naj se naroči na list. (Buenos Aires, Calle Pasteur 52, je njegov naslov. Za Jugoslavijo velja na leto 10 argentinskih pezeta.)

Šmit v zagrebških zaporih

Zagreb, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Šmit, ki je bil obtožen radi dogodkov 1. dec. 1928 in proti kateremu se je vršila razprava pred državnim sodiščem v Belgradu, je bil prepeljan v zapore sodnega stola v Zagrebu. Državno pravdnišvo ga bo tožilo radi deliktov, radi katerih je prišel pred državno sodišče, ki se je izreklo za nekompetentno za ta slučaj.

Vzhodna politika Moskve

Moskva, začetkom maja (Am.)

Sovjetska vlada je pred kratkim izročila po Karahanu, perzijskemu poslaniku v Moskvi, noto, v kateri se ostro izreka proti perzijskim intervencijskim nameram v Afganistanu. Enako noto je izročil perzijski vladni tudi sovjetski poslanik v Teheranu. Sovjetska vlada je teheranski vladni celo namignila, da bo v slučaju intervencije Perzije ali njenega prodiranja v heratsko ozemlje odkrito podpirala Amana Ulaha. Pod takimi okoliščinami bi bil konflikt z Anglijo skoraj neizogiben.

Vse pa kaže, da sovjetska vlada s to možnostjo že računa. Pod pretezo, da plenijo afganske tolpe na sovjetskem ozemlju, se vrši koncentracija sovjetskih čet v srednjeazijskem vojaškem okrogu. Po vesteh iz Džamšambe, glavnega mesta avtonomne tadžiške sovjetske države so ti vpadi celo organizirani. V zvezi s vsem tem je sklenila sovjetska vlada na prigovarjanje vojnega komisariata, da se prične z gradnjo 450 km dolge železnice iz Tahardžuj v Novi Urgenč za prihodnje leto in ne šele leta 1930-31, kakor je bilo prvotno določeno. To dokazuje, da sovjetska vlada resno računa s konfliktom z Anglijo, kar potrjuje tudi pospešena gradnja drugih železnic v srednji Aziji. Obenem pa so sovjeti vpeljali tudi ekspresno avtozvezo skozi Karakumsko puščavo h afganski meji.

V Moskvi računajo tudi z daljšim interesom Karahana, ker se tudi na Kitajskem pripravljajo odločilni dogodki. O podrobnostih ni po vsej verjetnosti informirani Litvinov. Zveza s Kitajsko, predvsem z generalom Fengom se ne vrši potem zunanjega komisariata, temveč potem zunanjepolitičnih organov G. P. U. in potem političnega oddelka revolucionarnega vojnega sveta. Menšinski in Bubnov, voditelja teh ustanov poročata direktno Stalinu. K večini pogajanjem in posvetovanjem je povabljen tudi Karahan, ker pozna kot bivši poslanik v Pekingu zelo dobro kitajske razmere in more razvoj dogodkov presojati iz lastnih izkušenj. Zunanji urad so torej odločilne osebnosti obšle in tajnosti sovjetske kitajske politike so znane le zelo ozkemu krogu.

V Moskvi zelo mnogo upajo od razkola v Kuomintangu, kjer je na skupina za sovjetsko unijo, druga pa proti. Iz previdnosti sovjeti ne imenujejo nobenih kitajskih politikov, ki so njihov kurz ter puste, da ti svojo pravo barvo prikrivajo, dokler smatrajo to za potrebno. Če jim kaže, smejo nastopati tudi kot našprotniki sovjetov in sovjetska pomoč jim ostane vseeno zasigurana. Po dragih eksperimentih v prejšnjih letih, so postali sovjeti previdnejši in skromnejši ter bi bili danes zadovoljni, če zavladna na Kitajskem vsaj količikaj sovjetom prijazna vlada.

V Arabiji, Siriji in Transjordaniji razvija Moskva prav tako nad vse živahno propagando. Središče vse te sovjetske propagande je v Džidi ob Rdečem morju, ker se tu zbirajo muslimanski romarji v Mekko iz vseh strani. Sovjete zastopa v tem mestu Tjurakulov, ki je eden najboljših poznavavcev bližnjega vzhoda in ki ima štab izbornih sodelovavcev, po večini absolventov moskovske orientalske akademije. Poleg direktne propagande med romarji skušajo sovjeti tudi s prirejanjem plavajočih sovjetskih razstav na ladjah sovjetske trgovske mornarice pridobiti prebivalstvo za sovjetsko unijo in komunizem.

Z vso paro pričinja zopet Moskva s svojo protiangliško propagando v Aziji, in kakor kažejo dogodki v Bombayu, ni ta propaganda čisto brez uspehov.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. maja.

Vesti o konkordatskih pogajanjih so pre zgodnje. Res je samo to, da je tako od strani naše vlade kakor tudi od strani jugoslovanskega episkopata izražena želja, vendar po konkretnih ukrepih doslej ni.

Belgrad, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Načelnik katoliškega oddelka za vere v pravosodnem ministertvu se je odpeljal v Djakovo in nesel škofu Aksamoviču visoko kraljevo odlikovanje red. sv. Save z lentjo.

Belgrad je danes praznoval Jurjev dan z veliko veselico na Topčideru. Tja je pohitel skoro ves Belgrad. Mesto je bilo ko izumrlo. Današnji dan je bil prvi lepi spomladanski dan.

Popoldne so se vršile tele nogometne tekme: Jugoslavija-BSK 2:0, Jugoslavija-Prostojev (Praga) 1:0, BSK:Sofijska Slavija 3:2

Kmetijska družba

SEJA GLAVN. ODBORA KMETIJSKE DRUŽBE
DNE 4. MAJA 1929.

Med raznim tekočimi zadevami Kmetij. družbe je bila na dnevnem redu tudi določitev obnove zboru za poslovno leto 1928 in pa sprejem novih članov Kmetijske družbe.

Občni zbor za leto 1927 se je vršil v letu 1928 šele 28. decembra. Vsi tedaj je občni zbor soglasno na predlog delegata Zupaniča iz Maribora in predsednika Kmetijske družbe sklenil, da se letos vrši občni zbor že v maju, ali najkasneje v prvi polovici junija. Z ozirom na ta sklep obnove zboru je skupina članov glavnega odbora predlagala, naj se občni zbor vrši 11. julija, ker se poprej ne more vršiti. Sklicanje obnove zboru določi namreč glavni odbor in ta se je sestel šele 4. maja, da bi predsedstvo po sklepu obnove zboru moralo sklicati sejo glavnega odbora že v začetku aprila. Po krivdi predsedstva se torej občni zbor ne more vršiti v maju ali juniju in je bil zato predlagan začetek julija ker je ta čas tudi najprimernejši radi tega, ker je takrat košnja že končana, glavna žetev pa se še ne začne. Druga skupina članov glavnega odbora pa je ta predlog, ki je temeljil na sklepu obnove zboru, kratkoma odklonila in sklenila, da se občni zbor vrši šele prve dni septembra. Na ugovor, da je treba sklepe obnove zboru izvršiti, je večina odgovorila, da jih sklep obnove zboru ne veže.

Pri naslednji točki dnevnega reda: Sprejem novih udov in potrditev podružnic, je prišlo med posameznimi člani glavnega odbora do ostrega spopada, ker je večina članov zastopala glede sprejema novo priglanih članov posebno stališče, ki ni v skladu z dosedanjim praksom in ki tudi ni v interesu Kmetijske družbe. Skupina članov glavnega odbora je stavila predlog: Kakor prejšnja leta, naj tudi letos glavni odbor sprejme vse prijavljene člane en bloc to je tiste, ki so se prvič prijavili za vstop v družbo; stari člani, ki so bili že sprejeti v prejšnjih letih od glavnega odbora, pa se smatrajo tak kot udje Kmetijske družbe, četudi prejšnje leto niso plačali članarine. Odklonijo pa naj se tisti, ki po § 4. družbenih pravil niso kvalificirani za udje Kmetijske družbe in pa tisti, katerim bi se dokazalo, da se niso prostovoljno vpisali v Kmetijsko družbo.

To stališče so predlagatelji utemeljevali takole: Predsednik Kmetijske družbe sam je na lanskem obnem zboru pozval slovenske kmete, naj vstopajo v čim večjem številu v Kmetijsko družbo. Vsak kmet mora biti član Kmetijske družbe in v vsako kmečko hišo spada tudi strokovni list »Kmetovalec«. Zato je precejšen del kmetov v prejšnjih časih nezaupljivo gledal na Kmetijsko družbo, ker so se posamezne podružnice, oziroma njihovi funkcionarji v lastnosti načelnikov kmetijskih podružnic preveč eksponirali za bivšo samostojno kmečko stranko. Po nekod so smatrali Kmetijsko družbo kot nekako strankarsko organizacijo, ker se je iz kmetijske podružnice vodil strankarski boj proti drugim strankam. To ni bilo zdravo za Kmetijsko družbo in tudi ni koristilo slovenskemu kmetu v Kmetijski družbi ne sme biti ne večine, ne manjšine, odločati morajo edinole stanovski in strokovni momenti. Vsako strankarsko obilje mora izginiti iz Kmetijske družbe! Ta namen in ta pomen edinole ima okrožnica Kmetijske zveze od 25. februarja.

Pravila, ki so sedaj v veljavi, določajo, da sprejema udje glavni odbor, to se pravi, večina glavnega odbora je vedno na prosto dano, ali koga sprejme ali odkloni. To stališče pa ni pravilno, ker je Kmetijska družba namenjena slovenskemu kmetu in mora vsak kmet imeti v pravih zagotovilih pravico, da lahko postane ud Kmetijske družbe, kadar hoče, ne pa, da je odvisen od dobre volje glavnega odbora. Ker je skupina, ki danes odločuje v Kmetijski družbi, proti taki spremembi pravil, ker zagovarja ta skupina avtonomijo družbe v tem smislu, da sprejme Glavni odbor kogar hoče, se je citirana okrožnica Kmetijske zveze obrnila proti sedanjemu vodstvu, ki je nasprotno spremembi pravil v tem smislu.

Nobenemu slovenskemu kmetu se ne sme zabraniti vstop v Kmetijsko družbo, pa naj se prijavi sam po lastni inicijativi, ali pa na nasvet kogarkoli. Tisti, ki so pregovorili na podlagi citirane okrožnice kmetijske posestnike, da so pristopili h Kmetijski družbi, so izvršili veliko kulturno delo že s tem, da so spravili v kmečke hiše »Kmetovalec«, ker vemo, da manjka mnogim kmetom ravno strokovnega pouka, katerega v obilni meri nudi »Kmetovalec«.

Predsednik je poročal da je iz nekaterih občin prijavljenih kar po 100 članov, da so za nekatere plačane članarine dvakrat, da so nekateri priglani brez vednosti, da so jih priglasi župni uradi, občine itd., da se je torej organiziralo priglasevanje članov, ki je imelo namen vreči sedanje vodstvo, ne pa koristiti Kmetijski družbi. Zato je večina sklenila, da v večjem številu prijavljenih članov ne sprejme. Predsednikovo poročilo pa je v tem oziru brez prave podlage. V občini, ki šteje več tisoč duš in sicer samo kmečkih ljudi, je 100 članov, ki hočejo postati udje Kmetijske družbe, naravnost malenkost in strogo vzeto, malo častno za stanovsko zavednost kmeta. Tistih, za katere je bila članarina plačana dvakrat, je bore malo in tudi ni to nikak razlog, da bi se dotičnih ne sprejelo v Kmetijsko družbo. Tudi tiskih, katere je kdo vpisal v Kmetijsko družbo brez vednosti ali privoljenja, je mogoče le par slučajev. Župni uradi gotovo niso priglasi članov, kvečjemu kak župnik kot član ali načelnik kmetijske podružnice. Večina članov so priglasi kmetijske podružnice in če načelnik kake kmetijske podružnice javi centrali, da je nabral 50 ali pa 100 novih članov, zasluži javno pohvalo, ne pa očitke, da je zapeljivec itd., kakor se je očitalo od nekaterih članov glavnega odbora.

Če glavni odbor sprejem takih članov odkloni, sami najbolj dokazuje, da je bila okrožnica od 25. februarja nujno potrebna in da je bil že davno čas, da tako postopanje pri Kmetijski družbi preneha. Če pa je med priglasi par takih, ki ne spadajo v Kmetijsko družbo, potem naj se ti člani ne sprejmejo. Krivica pa bi bila odkloniti kratkoma sprejem vseh članov.

Kljub tem argumentom je večina članov glavnega odbora odklonila predlog za sprejem novih članov, kakor je zgoraj omenjeno in so predlagatelji uvideli v tem sklepu večine kršitev pravil dosedanje prakse in pravice slovenskega kmeta ter so v znak protesta zapustili sejo glavnega odbora.

Pač pa je glavni odbor sprejel na novo priglase člane iz Prekmurja, kjer so se tudi v zadnjem času vpisali v večjem številu in pa člane iz Laškega

Izvedba konkordata z Italijo

Rim, 5. maja. (Izv.) Izmed treh zakonskih načrtov za izvedbo konkordata, ki zadevajo poroko, cerkvene ustanove in nekatoliške veroizpovedi, je tretji vzbudil kar najbolj živahne komentarje. Zakon daje namreč v bistvu iste pravice »v državi dopuščenim« verskim kultom kakor državnemu, ki je katoliški; tako je civilno priznava tudi cerkvena poroka nekatoliških izpovedanj, tudi nekatoliške cerkvene ustanove lahko pridobijo pravico juridične osebe; nekatoliški otroci se oprostitjo katoliškega verouka na prošnjo staršev, ohranjena je svoboda verskega razpravljanja, v državni službi se ne dela razlika med pripadniki ene ali druge veroizpovedi. Protestantski vikar in veliki rabin v Rimu sta izjavila časnika, da sta z novimi odredbami povsem zadovoljna. Poudarja se tudi okolnost, da zakon ne govori več o »toleriranih« veroizpovedih, temveč o »v državi dopuščenih« veroizpovedih, različnih od katoliške. Katoliška cerkev je tako priborila popolno versko svobodo ne samo sebi, temveč tudi svojim nasprotnikom. Katoliška cerkev očitno ni šla za tem, da bi se zatekla za državno obzidje, hotela je le svobodo, sveta si svoje moči.

Določbe glede nastavljanja škofov in župnikov so že znane po objavi konkordata samega. Pravosodni minister sporoči rezervatno svoje politične pomisleke proti imenovanju škofov; pravica ugovora proti imenovanju župnikov gre državnemu pravniku pri prizivnem sodišču.

Cerkvenim ustanovam — šolam, bolnišnicam itd. ter »bogosluznim bitjem« — škofijam, župnijam, javnim cerkvam itd. — podeli vlada pravico juridične osebe s privoljenjem državnega sveta; sem spada predvsem pravi-

vica pridobivanja in posedovanja. Država porčne cerkvi božje hiše zaprtih samostanov.

Dokaj stroge so določbe glede državnega nadziranja cerkvenega premoženja. Verske ustanove in bogosluzna bitja ne morejo ne kupiti, ne prodati, ne sprejeti v dar, ne pododovati nepremičnin brez vladnega dovoljenja. Kadar gre za vrednost nad 300 000 lir, je potrebno privoljenje državnega sveta.

Država si je pridržala pravico nadziranja civilno priznanih cerkvenih zavodov, v katerih se vzgajajo ali oskrbujejo laiki, z določbo, da ti zavodi spadajo pod civilni zakon.

Avstro-ogrski verski fond se spoji s fondom italijanskih nezasedenih nadarbin; iz novega fonda, ki ga bo upravljal pravosodni minister, se bodo podpirali »posebno zaslužni in potrebni« duhovniki. Duhovniki na Primorskem in južnem Tirolskem, ki se nanovo postavijo, se zenačijo glede kongrua z italijanskimi. Pri vsakem prizivnem sodišču se ustanovi urad, ki bo vršil državne funkcije v zadevi bogočastja.

Radi novih določb glede sklepanja zakonov ni ločitev cerkve od države veliko utrpela. Zakon sicer priznava tudi cerkveno poroko, toda pod izrecnim pogojem, da se poroka vpiše v matice civilnega stanja na županstvu. Prav tako se morajo vršiti oklici tudi na občini, župan ima pravico ugovora proti poroki, ob poroki mora župnik razložiti ženinu in nevesti civilnopravne dolžnosti zakonskih in v teku petih dni poslati županu drugi original poročnega zapisnika. Obravnave glede osebnih ločitev spadajo v področje civilnih sodišč in zadevne določbe se ne izpremenijo. Veliko koncesijo cerkvi pa predstavlja določba, da je v izrekanju razsodb o ničnosti zakona ali dispenze kompetentno edino cerkveno sodišče.

Oster nastop proti komunistom

V Berlinu je mir - Vlada prepovedala zborovanja in zaplenila premoženje rdečih bojnikov

Berlin, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Od sobote dalje je v Berlinu mirno. V noči od sobote na nedeljo je bilo aretiranih še 95 oseb. Policija je ukinila ostre odredbe in umaknila čete iz Neuköllna in Weedinga. Smatra se, da bo angleška vlada zahtevala pojasnilo radi smrti avstralskega časnikarja Mackaya.

Berlin, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bila prepovedana v Prusiji zveza rdečih frontnih bojnikov. Danes je bila izdana slična prepoved za Bavarsko. Obenem je bilo zaple-

njeno premoženje rdečih organizacij v Münchenu. V Berlinu in v drugih mestih so se vršile danes hišne preiskave pri organizacijah zveze rdečih frontnih bojnikov. V Berlinu in Frankfurtu je bilo zaplenjenega mnogo materijala. Zaplenjeni so bili tudi bančni računi dotičnih organizacij. Kakor poroča danes predsedništvo policije, je bilo pri majskih nemirih skupaj ranjenih 47 policijskih uradnikov, med njimi 14 težko.

Italija in Turčija

Kaj sta sklenila Mussolini in Ruždi bej

London, 6. maja. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča, da je Mussolini v razgovorih s turškimi zunanjim ministrom Tefvik Ruždi bejem dosegel velike predprave za italijanske državljane v Turčiji. Tako n. pr. pravico, da smejo ustanovljati v Turčiji fašistične organizacije, da je dosegel velike svoboščine za italijanske šole in za razna italijanska podjetja.

Carigrad, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Turški zun. minister Tefvik Ruždi bej se je včeraj vrnil v

Carigrad. Ne veruje se vestem, da je v Rimu sklenil važne dogovore. Italijanski vljudnosti obisk ni dovedel do nobene obveznosti Turčije nasproti Italiji, niti do priznanja albanske monarhije. Tudi o gospodarskih predpravah Italije v Turčiji ne more biti govora. V kratkem se pričakuje zaključek turško-grških pogajanj, toda neodvisno od italijanskih posredovalnih poskusov. Tudi nemško turška pogodba je pripravljena za podpis.

Razorožitvena

konferenca zaključena

Zeneva, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Seje razorožitvene komisije, ki bi imele trajati še do srede, da dokončajo svoje delo, so bile danes opoldne ob 13.30 zaključene. Podpredsednik Politis je izjavil, da komisija še nikdar ni prišla tako blizu izvršitvi svojega dela. Če komisija ni storila več, je vzrok temu samo to, da je bila cela vrsta vprašanj vezana na problem pomorske razorožitve. Belgijski, švedski in francoski delegati so izjavili, da se bo v njihovih državah v kratkem času izvršila ratifikacija svetovnih razsodilnih pogodb, katere so bile sklenjene na zadnjem zasedanju Društva narodov.

Primo de Rivera ostane

Madrid, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je imel v Seville shod, na katerem je izjavil, da Španija še ni zrela za to, da bi dobila novo ustavo. Zato karlu ne bo predlagal nobene spremembe v režimu.

Rim, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Za koncem maja prvotno predvideni konzistorij je odgođen in se bo vršil šele oktobra meseca.

London, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Pri nemirih v Bombayu je bilo doslej ubitih 21 oseb, okoli 200 pa ranjenih. Položaj je od včeraj dalje miren.

okraja. V Laškem okraju je srezki poglavar izdal na tamkajšnje kmete poziv, naj se vpišejo v Kmetijsko družbo, ker bodo kot člani kmetijskih podružnic imeli razne ugodnosti: skupni kmetijski stroji, skupna nabava cepiva itd., torej vsekakor hvalevreden poziv srezkega poglavarja.

V večjem številu priglasi člani iz Prekmurja so se sprejeli en bloc, člani iz Laškega okraja so se tudi sprejeli en bloc, člani iz bivše Kranjske pa se niso sprejeli. Pravi razlogi za to postopanje so jasni in jih bodo prizadeti na primeren mestu točno obrazložili.

Vera in kultura

Ob odkritju Mickiewiczovega spomenika v Parizu.

Predminolo nedeljo so v Parizu na enem najlepših trgov, Glace de l'Alma, odkrili veličasten spomenik poljskemu pesniku preroku Mickiewiczu. Mickiewicz je upodobljen korakajoč, opirajoč se z eno roko na romarsko palico, drugo visoko dvigajoč proti nebu, kličoč pravico za svoj podjarmljeni narod. Na podstavku so upodobljene skupine, ki predstavljajo trojno zgodovinsko dobo Poljske. Spomenik je delo pariškega kiparja Bourdelle-a, ki je že dvajset let nosil v sebi zamisel Mickiewiczovega spomenika. Tako je največji poljski genij ovekovčen v središču kulturnega sveta — v Parizu. Kot pravi sin svojega naroda je bil Mickiewicz globoko veren in iskreno vdan katoliški cerkvi. Vsa njegova dela preveva katoliški duh in spada Mickiewicz med nesmrtno katoliške umetnike velikane.

Kako pa ameriški katoličani?

Bivši ameriški župnik Ambroz A. Širca piše v zadnji številki zagrebškega »Katoliškega lista« o silni verski brezbriznosti po hrvatskih mestih, posebno v Zagrebu, kjer na tisoče katoličanov radi sporta ali sploh iz nemarnosti ob nedeljah ne hodi več k službi božji. Za zgled navaja Ameriko: »Rojen Američan katolik v nedeljo za nobeno ceno ne bo opustil službe božje. Delavci v obratih, ki delajo tudi v nedeljo, gredo zjutraj zarana k maši in potem na delo. Kdor dela ponoči, pride v nedeljo zjutraj domov, se umije in preobleče ter gre v cerkev k maši; šole po maši gre počivati. V New Yorku se nahajajo na Broadwayu, blizu 31. ulice, velike tiskarne, v katerih se tiskata največja newyorška lista: New-York Times in World. Tu je na tisoče delavcev in drugih nameščenec, med temi mnogo katoličanov. Nedeljske številke izhajajo ob dveh zjutraj. Ob tej uri se vsako nedeljo vrši v franciškanski cerkvi na 31. ulici za katoliško tiskarniško delavstvo sv. maša s kratko pridigo. Za druge velike tiskarne v spodnjem delu mesta se vrši služba božja ob 2 zjutraj v cerkvi sv. Andreja. Obe cerkvi sta vsako nedeljo zjutraj polni samih moških, ki z zgledno pobožnostjo prisostvujejo sv. maši, nato pa odhajajo domov na počitek, zadovoljni, da so izpolnili svojo versko dolžnost. Tudi zaradi sporta ali nedeljskega izleta Američan nikdar ne zanemari nedeljske službe božje. Če ne gre drugače, si posamezne skupine najemo duhovnika, ki jim v kaki dvorani opravi sv. mašo. Opazoval sem newyorškega župana g. Hilanda, odvetnika po poklicu. Prihajal je redno vsako nedeljo ob 8 zjutraj k sv. maši v svojo župno cerkev. Med službo božjo je celo pobiral miloščino, ker ga je župnik za to določil. Američan si šteje v čast, ako more kaj dobrega storiti za cerkev. Taki so vsi. Amerika je velika, bogata in napredna, toda daje Bogu, kar je božjega, zato jo pa tudi Bog blagoslovla.«

Jubilejno pastirsko pismo kardinala Dubois.

Pariški nadškof kardinal Dubois praznuje letos svojo mašniško 50 letnico. Slovesno proslavo so odgodili na dan 7. oktobra, že sedaj pa je izdal kardinal na vernike jubilejno pastirsko pismo. V njem podaja pregled jasnih dogodkov, tihočih se vere, ki so se odigrali v Franciji v zadnjih 50 letih. Naglašja, da so bili to, izvemši veliko revolucijo, najtežji časi, ki jih je kdaj preživljala cerkev v Franciji. Glede laičkih in izjemnih zakonov pravi, da jih katoličani sicer prenašajo, a trajno se z njimi noben katoličan ne more spraviti. Kljub vsemu preganjanju pa je začela verska misel v Franciji znova ustajati in zmogovati. Čvet francoske družbe se znova uvršča pod versko zastavo in prostovoljno pomaga duhovščini pri pridobivanju duš. Slednjič izraža kardinal trdno upanje, da se bo kakor v Italiji tako tudi v Franciji skoraj sklenil sporazum med cerkvijo in državo in bo katolištvo, ki je Francijo ustvarilo, zopet zavzelo svoje mesto v francoskem javnem življenju.

Katastrofalen potres

London, 6. maja. (Tel. »Slov.«) Iz Teherana se poroča, da je bil v provinci Korahan katastrofalen potres, ki je zahteval več kot 2000 človeških žrtev. Veliko vasi je kar izginilo z zemeljskega površja. V zadnjih 24 urah so čutili 12 močnih potresnih sunkov. Potresno ozemlje sega do Kaspijskega morja. V mestu Bušurd se je podrla več sto hiš. Samo v mestu Širvan je bilo ubitih več kot 1000 ljudi. Med Kakijem in Banhamom je nastala zemeljska razpoka, široka 3 metre in dolga 30 km.

Dunajska vremenska napoved:

Severne Alpe: Najbrže še jasno, na zahodu se bo začelo oblačiti.

Južne Alpe: Vreme bo začelo postajati slabše.

Koliko vrst

kamgarnov producirajo različne tovarne, je težko ugotoviti, ali ugotovljeno je, da ima najboljša in moderne angleške vzorce na zalogi samo

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.